

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 46749
Nom: Museística i comunicació del patrimoni paleontològic
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 3
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2266 - Màster Universitari en Paleontologia Aplicada	Facultat de Ciències Biològiques	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2266 - Màster Universitari en Paleontologia Aplicada	Gestió del patrimoni paleontològic	OPTATIVA

COORDINACIÓ

MARTINEZ PEREZ CARLOS

RESUM

Assignatura optativa dins de la matèria Conservació i Difusió del Patrimoni Paleontològic.

Assignatura enfocada al coneixement dels museus com a instruments essencials de la comunicació científica, en actuar com a institucions privilegiades per a l'aprenentatge i la comprensió de la ciència. Es tracta de fer possible el retrobament entre científics i ciutadans per a la transmissió de coneixements de manera comprensible i, així mateix, convertir-se en llocs on els ciutadans puguen qüestionar la ciència i interactuar d'alguna manera amb ella. Si durant molts anys la divulgació de la cultura científica es basava en llibres, revistes i mitjans audiovisuals, hui els museus han pres un lloc rellevant, quasi primordial, en aquesta divulgació.

El patrimoni paleontològic està constituït, d'una banda, pel conjunt de jaciments i seccions fosilíferes coneguts i estudiats (patrimoni "immoble") i per un altre, pel conjunt de col·leccions paleontològiques i exemplars allotjats en museus, col·leccions i exposicions (patrimoni "moble"). Són evidents els riscos i necessitats dels elements paleontològics quan aquests es troben en els jaciments, però Quina és la raó d'extraure aqueix material del seu context? On ha de depositar-se i per què? Quin destí ha de tindre aqueix material: investigació, exposició, didàctica...? Quins són els riscos que pot patir aquest patrimoni? L'accés a aqueix material és exclusiu a la investigació, es pot fer divulgació sense perdre rigor científic?. Totes

aquestes qüestions, entre altres, són les que justifiquen les funcions dels Museus Científics: la "Gestió de les Col·leccions", i la seua posada en valor en totes les seues facetes.

l·leccions", i la seua posada en valor en totes les seues facetes.p>

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis. Són recomanables, encara que no imprescindibles, coneixements mínims de zoologia, ecologia, així com també de geologia i paleontologia.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2266 - Màster Universitari en Paleontologia Aplicada

Aplicar el raonament crític i l'argumentació des de criteris racionals.

Aplicar la ciència des de l'òptica social i econòmica, i potenciar la transferència del coneixement a la societat.

Assumir el compromís ètic i la sensibilitat envers els problemes mediambientals, el patrimoni natural i cultural.

Capacitat per a la comunicació i divulgació d'idees científiques.

Capacitat per a preparar, redactar i exposar en públic informes i projectes de manera clara i coherent, defensar-los amb rigor i tolerància, i respondre satisfactòriament a les crítiques que es puguin derivar de la seua exposició.

Comprendre en profunditat la naturalesa històrica del procés evolutiu, tant en els aspectes d'irrepetibilitat i contingència, com en aquells que estan vinculats al compliment de lleis de la naturalesa de tota índole i, per tant, de necessitat.

Conèixer, elaborar i manejar bases de dades georeferenciades d'elements del registre geològic i paleontològic, i els programes de representació i anàlisi espacial d'aquests elements.

Conèixer, entendre i extraure conclusions, aplicables al moment actual, sobre les crisis de diversitat biològica, les seues causes i conseqüències en el marc de l'actualisme.

Conèixer i entendre els fonaments legals, en l'àmbit de la UE, l'Estat espanyol i les comunitats autònomes espanyoles, de la protecció i conservació del patrimoni paleontològic.

Conèixer i entendre en profunditat la geologia regional d'Espanya i de zones perifèriques, i en particular de la Comunitat Valenciana, i conèixer detalladament les principals fites paleontològiques representades en

els jaciments de la península Ibèrica i el nord d'Àfrica.

Conèixer i entendre la paleodiversitat dels éssers vius, les seues relacions ecosistèmiques i la distribució paleogeogràfica aconseguida pels principals grups d'éssers vius al llarg de la història de la Terra.

Conèixer i manejar amb destresa les tècniques de camp, laboratori i gabinet per a l'extracció, preparació, catalogació, reconstrucció digital, estudi i divulgació de microfòssils i macrofòssils.

Conèixer les tècniques utilitzades en museística per a la gestió del patrimoni paleontològic i distingir en visites guiades de treball casos d'èxit en el camp de la paleontologia (Dinópolis, Institut Català de Paleontologia, Museu Paleontològic d'Elx).

Desenvolupar les habilitats experimentals en el maneig de material i equips de laboratori en paleontologia.

Elaborar, d'una manera clara i concisa, tot tipus de memòries relacionades amb la temàtica paleontològica en l'àmbit oficial o professional (informes, subvencions, memòries d'impactes patrimonial, projectes d'investigació, etc.).

Posseir i comprendre coneixements que aporten una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o l'aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.

Projectar la inquietud intel·lectual i fomentar la responsabilitat del propi aprenentatge.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una manera que ha de ser sobretot autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpien aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpien comunicar les seues conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Realitzar estudis, aplicant-hi els mètodes i tècniques necessaris per a conservar i gestionar el patrimoni paleontològic.

Ser capaços d'accedir a eines d'informació en altres àrees del coneixement i utilitzar-les apropiadament.

Ser capaços d'accedir a la informació necessària en l'àmbit específic de la matèria (bases de dades, articles científics, etc.) i tenir suficient criteri per a interpretar-la i usar-la.

Ser capaços d'aplicar l'experiència investigadora adquirida en tasques pròpies de la seua professió, tant en l'empresa privada com en organismes públics.

Ser capaços de planificar i gestionar els recursos disponibles, tenint en compte els principis bàsics de qualitat, prevenció de riscos, seguretat i sostenibilitat.

Ser capaços de realitzar una presa ràpida i eficaç de decisions en situacions complexes de la seua tasca

professional o investigadora, mitjançant el desenvolupament de noves i innovadores metodologies de treball adaptades a l'àmbit científic/investigador, tecnològic o professional en què es desenvolupe la seua activitat.

Ser capaços de treballar en equip amb eficiència en la seua tasca professional o investigadora, i adquirir la capacitat de participar en projectes d'investigació i col·laboracions científiques o tecnològiques.

Ser capaços de valorar la necessitat de completar la seua formació científica, històrica, en llengües, en informàtica, en literatura, en ètica social i humana en general, assistint a conferències o cursos i/o realitzant activitats complementàries, i autoavaluar l'aportació que la realització d'aquestes activitats suposen per a la seua formació integral.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Mòdul Teòrtic

Tema 1. Concepte de Museu. Museologia. Elements de Museologia. Història de la museologia i l'origen de les col·leccions del museu i els objectius.

Tema 2. El Paper dels Museus en la Conservació del Patrimoni. Tipus de Museus. La museística del Conjunt Paleontològic de Terol-Dinópolis. Comunicació del patrimoni paleontològic entorn del món dels dinosaures.

Tema 3. Els fòssils com a elements del Patrimoni Històric, Cultural i Natural. Legislació aplicada al patrimoni paleontològic moble. Legislació europea, nacional i autonòmica. Legislació en matèria de museus.

Tema 4. Dinàmica i gestió de col·leccions paleontològiques. Normes de la catalogació i inventari en els museus naturalistes. Conservació preventiva. Codi deontològic. Preparació, conservació i restauració dels espècimens naturals: mètodes i experiències. El valor dels motles com a instrument didàctic i científic.

Tema 5. Difusió i divulgació: elements estratègics per a la conservació i investigació. La investigació científica en els museus. La comunicació en els museus: Funció social. La comunicació en altres centres (centres d'interpretació, exposicions, col·leccions museogràfiques, col·leccions privades, col·leccions universitàries).

Tema 6. Museologia i Museografia. Disseny i organització d'exposicions. Elaboració de projectes en Museografia. Museografia didàctica virtual. Jaciments paleontològics i potencialitat d'ús: patrimoni moble i immoble. Projectes per a la comunicació del patrimoni paleontològic.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	6,00

Seminari	2,00
Laboratori	10,00
Altres activitats	12,00
Total hores	30,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	0,00

METODOLOGIA DOCENT

Classes teoricopràctic:

- Lliçons magistrals participatives amb presentacions per ordinador:
- Treball personal presencial de casos pràctics de Museologia i Museografia
- Participació en diversos projectes de divulgació del patrimoni.
- Exposició i defensa pública del treball realitzat en grup
- Classes de pràctiques de laboratori-gabinet:

Seminarios:

- Assistència a conferències i seminaris teoricopràctics d'especialistes que complementin la formació rebuda en altres matèries
- Visites a altres museus i centres d'interpretació (visites físiques i virtuals)

AVALUACIÓ

- Treball final (i presentació) que es pot realitzar de manera individual o en grup al llarg del semestre per a l'avaluació de les competències tècniques de l'assignatura. L'aportació a la qualificació final no podrà excedir el 70% de l'total de la nota.

• Avaluació continuada 30%

- Assistència i aprofitament de les classes

les classes

BIBLIOGRAFIA

- Castellanos, P. (2008). Los Museos de ciencias y el consumo cultural: Una mirada desde la comunicación. Ed. UOC. 230 pp. - Rico, J.C. (2006). Manual práctico de museología, museografía y técnicas expositivas. Ed. Silex. 253 pp. - Roigé, X. (2014). Los Museos de la Ciencia en España: entre la Divulgación Científica, el Consumo Cultural y la Creación de Nuevos Referentes Sociales. *International Journal of Deliberative Mechanisms in Science*, 3(1), 49-72. doi:10.4471/demesci.2014.14 Link: <http://dx.doi.org/10.4471/demesci.2014.14> - VV. AA. (1996). Museums for the new millenium. A Symposium for the museum community. Washington D.C. Smithsonian Institution. The American Asoctiation of Museums. - VV. AA. (2000). Exploring Science in Museums. Ed. Susan Pearce. 224 pp. - VV. AA. (2005). Museología de la ciencia: 15 años de experiencia. Joan Santacana y Núria Serrat Antolí (Coords.). Ed Ariel. 653 pp. - VV. AA. (2013). Museos y colecciones de Historia Natural. Investigación, educación y difusión. González Bueno, A. y Baratas Díaz, A., (Eds). Memorias de la RSEHN. Segunda Época, Tomo XI. 422 pp. - Alcalá,L., 2005.Los museos y la nueva proyección social de la Paleontología.Boletín RSEHN (sec.Geol.) 100(1-4) pp.289-3
- Boletín de la RSEHN: Sección Aula, Museos y Colecciones. - Fernández-Martínez, E., Barbadillo Escrivá de Romaní, P., Castaño de Luis, R., Marcos Reguero, A., Preciado González, J.M. & Serrano Gómez, E. (2012). Geoturismo en la ciudad de Burgos una guía de geología urbana para todos los públicos. Ayuntamiento de Burgos, 101 pp. - Lacomba, J. (2015). Manual de ayuda para trabajos de estratificado, moldeo y colada con Composites. Glaspol Composites (Eds.). - Morales Miranda, J. (2001): Guía práctica para la interpretación del Patrimonio. Sevilla. Junta de Andalucía. Consejería de Cultura.